

Christine sover i en allergenfri luftstrøm

Christine Fjeldvang er en av få i Norge som har fått prøve temperaturregulert laminær luftstrøm (TLA) behandling. I Sverige har TLA-behandling vært i bruk i mange år.

BEATE SLOREBY

Christine Fjeldvang merker en bedring både i astmaen og allergien når hun sover under luftstrømmen fra TLA-maskinen.

– Jeg har fått et nytt liv. Jeg er utrolig takknemlig for å ha fått prøve dette, sier Christine Fjeldvang (39) i Gjerdrum.

Hun har i snart to år fått prøve temperaturregulert laminær luftstrøm teknologi, såkalt TLA-behandling. Maskinen har vært til utprøving fra ti klinikker i Norge fra 2021. Apparatet står ved siden av sengen, og 40-50 cm over hodeputen synker det ned filtrert luft. Luftstrømmen fra maskinen skal fortrenge allergenene i pustesonen. Når man unngår eksponering for allergener om natten, får immunforsvaret hvile. Det gir en positiv effekt hele dagen. Behandlingen brukes i tillegg til medisiner.

Kuldeastma og allergier

Fjeldvang har hatt astma og allergier siden barnehagealder.

– Jeg har gått på astmamedisiner og allergimedisiner siden jeg var liten. Jeg var veldig dårlig og hadde mye astmaanfall som barn, og det var dager jeg ikke kunne være ute på grunn av allergi.

I tillegg har hun allergiutløst astma og kuldeastma. Hun gikk tidligere aktivt på langrenn, men ble mye plaget med luftveisinfeksjoner. Da hun gikk på ungdomsskolen fikk hun allergivaksinasjon (hyposensibilisering) mot gresspollen, men det hadde ikke så stor effekt som de hadde håpet.

– Jeg har alvorlig gressallergi pluss at jeg er allergisk mot or, hassel og bjørk, så det blir en lang sesong. I tillegg er jeg allergisk mot pelsdyr og husstøvmidd og har flere matallergier, forteller Christine Fjeldvang.

I 2021 ble astmaen verre og hun var mye dårlig.

– Legen henviste meg til en ny lungelege. Jeg tok nye allergitest. Selv om jeg hadde fått kortisoninjeksjon for allergi så fikk jeg kjempereaksjon på prikktestene. Jeg var mye plaget om nettene og spurte lungelegen om kanskje en luftrenser kunne hjelpe til å fjerne allergener i lufta. Han hadde hørt om TLA-behandling og kontaktet Sigurd Binnie, forklarer Fjeldvang.

Sigurd Binnie i det svenske firmaet Airsonett AB håper man etter hvert vil ta i bruk TLA-behandling i Norge også.

Professor Leif Bjermer har fulgt mange pasienter som brukte TLA-behandling da han jobbet som overlege i Sverige. Foto: Privat

Luftbåren helårsallergi

Sigurd Binnie, er representant for Airsonett AB i Norge. I følge Airsonett skal TLA-maskinen (Temperature-regulated Laminar Airflow) hindre 99,5 prosent av partikler over 0,5 µm (det går 1000 µm på én mm) fra å nå pasientens pustese under søvnen.

– Hvem er TLA-behandlingen aktuell for?

– Man må ha en luftbåren helårsallergi. Behandlingen er rettet mot dem som har en ukontrollert og alvorlig allergisk astma eller atopisk dermatitt (astmaeksem), svarer Binnie.

Airsonett prøver å få TLA-maskinen inn som et medisinsk hjelpemiddel til hjemmebehandling i Norge.

– Bestillerforum for nye metoder har sagt at det er opp til det enkelte sykehus å ta det i bruk på linje med biologiske legemidler. Det betyr at det må dekkes over sykehusenes egne budsjetter, forteller Binnie.

Binnie mener TLA-behandlingen er kostnadsbesparende fordi man kan redusere antall innleggelse, behandlinger og sykefravær. Han understreker at dette er et hjelpemiddel for en liten gruppe pasienter som er ekstra hardt rammet, og hvor eksisterende behandling ikke gir tilstrekkelig kontroll over sykdommen.

I bruk i Sverige

Metoden er utbredt i Sverige hvor den har vært i klinisk bruk i snart ti år. Sverige har tatt TLA-behandling inn i de offentlige retningslinjene for behandling av barn og voksne, og den er del av standardbehandlingen. Behandlingen benyttes av om lag 900 pasienter, og er fullt refundert av det offentlige.

Professor Leif Bjermer (70) er spesialist i lungemedisin og allergologi. Han har blant annet vært sjef for lungeseksjonen ved St. Olavs hospital i ti år, før han jobbet 18 år som overlege og professor ved Skånes Universitetssjukhus i Sverige. I Sverige fulgte han mange pasienter som startet på TLA-behandling.

TLA-maskinen fjerner partikler som middstøv, katteallergener og pollen fra pustesonen.

– Hva er din erfaring med effekten av TLA-behandling?

– Dette er et behandlingstilbud som ikke annen behandling dekker. Det har god effekt for dem som skal ha det. TLA-behandlingen går ut på at man filtrerer luften som sakte senker seg ned i pustesonen slik at det blir en allergenfri sone. Når pasienten får restituert seg på natta så klarer de seg bedre på dagen. Allergennivået går ned og behovet for medisiner blir redusert. Behandlingen er positiv for pasienter med allergisk astma og helårsallergi. Jeg har også opplevd at behandlingen har hatt dramatisk effekt for atopisk eksem, sier Bjermer.

Bjermer var med på å foreta den første dokumentasjonsstudien på TLA-behandling.

– Det var en maskinstudie etter samme prinsipp som legemiddelstudier. Vi gjorde tester med og uten filter og det viste en klar effekt. Det er også gjort flere studier i Tyskland. Det finnes god dokumentasjon på effekten, mener Bjermer.

Per i dag er det ingen norske offentlige sykehus som tilbyr TLA-behandling.

– Mener du TLA er en behandling som også bør tas i bruk i Norge?

– Ja, definitivt. Det er et rimeligere alternativ enn å starte på biologiske legemidler. Man burde bruke mer individbasert behandling, der rett behandling til rett pasient er det som er mest kostnadseffektivt, mener han.

Han forteller at de etter tre måneder alltid evaluerte den kliniske effekten av behandlingen og om pasienten skulle fortsette å ha apparatet.

Venter på svar

Christine Fjeldvang håper hun kan få fortsette å ha TLA-maskinen og ventet fortsatt på svar på søknaden til sitt nærsykehus da Astma-Allergi gikk i trykken.

– Hvilken effekt har behandlingen hatt for deg?

– Jeg er mindre allergisk og opplever å ha fått et bedre immunforsvar. Astmaen har blitt mye bedre og jeg har redusert medisinbruken. Jeg har ikke hatt noen episoder med alvorlig astma. Jeg har også trengt færre kortisoninjeksjoner i allergisesongen. Jeg har fått bedre livskvalitet. Jeg sover bedre og føler meg mer opplagt. Jeg opplever å kunne være aktiv og trene uten at pusten stopper meg, beskriver hun.

Behandlingen har både en langtids effekt og effekt fra natt til natt. Hun forteller at hun merker forskjell hvis hun sover et annet sted, uten maskinen. Som for eksempel da hun dro på hyttetur uten å ta med maskinen. Da ble hun helt tett og måtte ta forstøver.

– Jeg synes flere barn og voksne burde få prøve TLA-behandling. Jeg tror vi i Norge er litt for dårlige til å tenke på helheten – på den totale effekten, sier Christine Fjeldvang.

Christine Fjeldvang har hatt alvorlig astma og flere allergier siden hun var barn.